

MEIE EUROOPA

Europe Directi Jõhvi teabekeskuse infoleht
Nr 33 Neljapäev, 7. märts 2019

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Küberturvalisust tuleb samamoodi õppida nagu liikluseeskirja

■ TÜ Narva kolledžis arutleti hiljuti selle üle, kuidas kaitseb Euroopa Liit oma kodanikke internetis nii varaste kui väärteabe levitajate eest. Põhiküsimus taandus sellele, mida inimesed ise saaksid enda kaitseks teha.

Riigi infosüsteemide ameti värskeim ülevaade Eesti küberruumi olukorrast pärineb jaanuarist, kui registreeriti 252 intsidenti, mida on rohkem kui mullu samal ajal.

Näiteks avalikustati aasta algul kasutajaandmeid sisaldavad andmelekke kogumid, milles on ligikaudu 460 000 Eesti domeeniga (.ee lõpuga) meiliaadressi. Neist suur osa lekkis koos parooliga.

Tänu sellele on kurjategijatel võimalik ligi pääseda meilivestlustele ning seda enda huvides mitmel moel ära kasutada. Näiteks edastada pahavara või õngitsuskirju lootuses, et konto omaniku tuttavad lähevad kergemini õnge ja avavad kirjaga kaasas olevaid nautseid.

Ekspertid andsid nõu

Aruteluõhtul andsid ekspertid nõu, kuidas kaitsta oma isikuandmeid ja internetis turvaliselt surfata, et mitte langeda küberturvalisuse küüsi. Jutuks tuli nii lihtsamad kui keerulisemad petuskeemi katsed. Näiteks skeem, kus ettevõtte juhi nime võltsides saadetakse raamatupidajale küsi-

Arutelu juht Jüri Nikolajev ning eksperdid Vjatšeslav Braim, Andrus Padar ja Dmitri Mištšenko valustamas narvalasi internetis varitsevatest ohtudest. MATTI KÄMÄRÄ

mus, kas oleks võimalik teha ühele väliskontole ülekanne.

Narva politseijaoskonna juhtivuurija Vjatšeslav Braim kirjeldas ka levinud sekspressimiskirjade (sextortion) petuskeemi.

Väljapressimiseks kasutatakse lekinud e-postiaadressi ja parooli kombinatsiooni koos väitega, et inimese kontole on neid teades sisse murtud, samuti olevat ligi pääsetud arvutite ja selle veebikaamerale – nii olevat teada, milliseid lehekülgi on külastatud ja milliseid videoid vaadatud. Kui inimesele meenus sellega seoses mõni piinlik seik, on võimalik selle avalikuks saamine 99 dollari eest "ära hoida".

"Pange tähele, et kellegi poole konkreetselt ei pöördu. Selle kirja saadab robot. See on väga banaalne skeem,

mida ei tasu tõsiselt võtta," kinnitas Braim.

Politseiuurija tõi võrdluseks, et 20 aastat tagasi, kui internet ei olnud nii massiliselt levinud, tuli kurjategijatel inimeste petmiseks luua isiklik kontakt.

"Küberturvalisus on rahvusvaheline, mastaapne ja sihiks pole enam konkreetne inimene – mida rohkem õnge jääb, seda parem. Aga kõik tõesed, mis kehtivad reaalses elus, kehtivad ka virtuaalmaailmas," kutsus ta inimesi üles kriitiliselt mõtlema ja mitte kergel käel kedagi usaldama.

Ettevaatlikkus on omal kohal ka näiteks tutvumisportaalil võõrastega suhtlemisel või internetis ostlemisel. "Eri pakumiste puhul tasub põhjalikult kaaluda, kas neid tasub vastu võtta," ütles Braim. Ta märkis, et iga-aastaseks

küberturvalisuse tekitatud kahju suuruseks hinnatakse nii ettevõtetele kui eraisikutele kokku 500 miljardit dollarit. "Peamine on meeles pidada, et igasugune isiklik informatsioon on oluline ning seda tuleb hoida."

Osa kultuurist

Kaitseliidu küberturvalisuse ülem Andrus Padar rääkis, et uuringute järgi on inimesed küberturvalisuse küllalt teadlikud, aga hoiakud ei tule teadmiste järele. "Arvatakse, et küberturvalisus on mind ei puuduta. See tõttu tuleb rääkida reaalseid lugusid, mis on meie piirkonnas juhtunud ja kui palju on inimesed kahju kannatanud."

Padari kinnitusele on peamiseks turvapõhjuseks inimeste enda hooletus.

"Inimesed käituvad inter-

ARUTELUÕHTUD ÜLE EESTI

21. veebruaril Narvas toimunud aruteluõhtu küberturvalisuse ja väärinfo levitamise tõkestamisest korraldas Euroopa Komisjoni Eesti esindus koostöös politsei- ja piirivalveametiga, kaitseliiduga ning projektiga "Targalt internetis".

Üritus toimus osana kampaaniast #EUprotects, mille eesmärk on arutleda Euroopa Liidu rolli üle inimeste igapäevaelus ning tutvustada, kuidas Euroopa Liit aitab tagada oma kodanikele turvalisema elu.

Venemaalset aruteluõhtu on võimalik järelvaadata Euroopa Komisjoni Eesti esinduse Facebooki lehel.

Ühtekokku toimub eri teemadel kaheksa aruteluõhtu, kus käsitletakse selliseid teemasid nagu tervis, keskkond, kuritegevus, terrorism, ränne ja majandus. Järgmine aruteluõhtu toimub juba täna, 7. märtsil Kuressaares, kus räägitakse, kuidas paremini kaitsta oma loodust ja elurikkust.

netis sageli vastutustundetult, eeldades, et keegi teine on vastutav nende turvalisuse eest, kuid riiklikud teenistused ei saa neid alati kõigi ohtude eest kaitsta, eriti küberruumis. Küberturvalisus on osa kultuurist, mida tuleb tänapäeval lastele õpetada samamoodi nagu liikluseeskirja või muid ühiskonnaregleid."

Samal ajal pole mõtet interneti karta. "Inimesi ei tohi hirmutada, sest peame neid süsteeme ju paratamatult kasutama oma igapäevaelus nii praegu kui tulevikus. Oluline on aga see, et teadvustaksime endale ohte ning võtaksime oma isikuandmete kaitsmist tõsiselt," ütles Padar.

Ta lisas, et hiljuti jõustunud Euroopa andmekaitse seadusest on saanud tõhus meede isikuandmete kaitsmiseks, sest see kehtestab ranged sanktsioonid neile ettevõtetele ja asutustele, kes inimeste

isikuandmetega hooletult ümber käivad.

Kuulajatele tutvustati ka projekti "Targalt internetis", mida kaasrahastab Euroopa Komisjon. Projekti missioon on laste ja lastevanemate targa internetikasutuse ning laste seksuaalset ärakasutamist esitava sisuga materjalide leviku tõkestamine internetis. Projekti "Targalt internetis" koolitaja ja Ehte humanitaargümnaasiumi haridustehnoloog Dmitri Mištšenko sõnul õpetatakse nende koolis lastele, et igasugust internetist leitud infot tuleb kontrollida, sest väärteave on üks küberturvalisuse ohtudest.

"Internetis on saadaval massiliselt infot, kuid kunagi ei tasu loota ainult ühele allikale, sest alati on võimalus, et see info on eksitav. Seetõttu on oluline, et lapsed ja noored oskaksid infot kontrollida," ütles Mištšenko.

SIRLE SOMMER-KALDA

Toetuste vähenemine tõstab projektide kvaliteeti

■ Ida-Viru strateegiapäeval tutvustati nii maakonna uut arengustrateegiat kui ka regionaalarengu toetusi, mis terendavad Euroopa Liidu järgmisel eelarveperioodil.

Kohalike omavalitsuste koostöös valminud uus maakonna arengustrateegia 2019-2030+ sisaldab ambitsioonikaid eesmärgi, mille elluviimiseks arvestatakse ka Euroopa Liidu toetustega. Olgu selleks siis kiiremad raudteeühendused, jõudmaks tunni ajaga Narvast Tallinna Ülemiste jaama, või Auvere agropargi rajamine, et kasutada elektrijaama jääksoojust kala-, linnu- ja taimekasvatuseks.

Toetusi kärbitakse

Euroopa Liidu praegusel eelarveperioodil 2014-2020 saab Eesti ühtekuuluvuspoliitika fondidest ehk tõukefondidest 3,5 miljardit eurot. Selle raha eest on ehitatud näiteks riigigümnaasiume ja tervisekeskusi, arendatud veevärki ning ostadud ronge. Järgmises seitsmeaastas eelarves saab Eesti arvestada ligikaudu 3 miljardi euroga.

Ida-Virumaa omavalitsusliidu arendusspetsialist Hardi Murula selgitas, et Brexiti

Hardi Murula rääkis Ida-Viru strateegiapäeval, et Eesti on saanud suhteliselt jõukaks, mistõttu projektide omaosaluse määr tulevikus suureneb. Strateegiapäev toimus 26. veebruaril Narva Vaba Lava teatrikeskuses ning selle korraldamisse panustas ka Europe Directi Jõhvi teabekeskus. MATTI KÄMÄRÄ

tõttu kaob eelarvest Ühendkuningriigi panus ja Euroopa Liidu ühtsesse kassasse jääb vähem raha. Teine põhjus, miks Eesti toetusi ühtekuuluvuspoliitika elluviimiseks kärbitakse, on riigi kasvanud elatus-tase.

"Teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes on Eesti saanud suhteliselt jõukaks ja meie sisetajanduse kogutoodang ulatub üle 75 protsendi Euroopa Liidu keskmisest. Tänu sellele muutub ka meie omafinantseeringu määr suuremaks. See on

võib-olla isegi hea, sest sunnib projekte rohkem läbi mõtlema ja koostööd tegema. Kahjuks on näiteid sellest, et kui omafinantseering on olematu, tehakse asju, mis ei ole kõige jätkusuutlikumad ega aita meid edasi," rääkis Murula.

Omavalitsusliidu arendusspetsialist ei jaga arvamust, et Eesti võiks Euroopa Liidu toetuste taotlemisel jagada kaheks piirkonnaks. Sel juhul saaksid kõik regioonid, mis jäävad väljapoole Tallinna ja Harjumaad, eurotoetusi roh-

kem ning madalama omaosaluse määraga.

"Eesti on nii väike, et peamiseks olema üks ja oma ühtekuuluvustunnet oluliselt parandama. Ühtepidi tahaksime Euroopa raha kasutada selleks, et tasakaalustada erinevust regionaalarengus. Aga võib-olla peaksime pigem mõtlema sellele, kuidas oleksime ühiselt konkurentsivõimelisemad ning hästi ei läheks mitte üksnes Tallinnal ja Harjumaal, vaid kogu Eestil. Et aastal 2030 ei oleks vahet, kas elad Tallinnas või Narvas, sest inimestel on võrdne palk, elukeskkond, sotsiaalsed hüved jne."

Ida-Viru strateegiapäeva juhtinud ERRi ajakirjanik Jüri Nikolajev arutles, et jagades riigi esimeseks ja teiseks Eestiks, tuleks maakonnale ilmselt rohkem abiraha. Murula jäi endale kindlaks, et piire tõmmatakse liiga palju ja nii väikeses riigis ei tohiks neid olla.

"Oluline on nii füüsilise kui vaimse siduse suurendamine. Kui oled hommikul Narva raudteejaamas ja jõuad tunni ajaga Ülemiste jaama, siis minul kaoksik ära argumentid, miks ma peaksin Tallinna ostma ülikõrge hinnaga kinnisvara, kui ma jõuan ühest linna otsast teise enam-vähem sama ajaga," ütles Murula, lisades, et kiiremate rongiühenduste

kui keskkonnasõbraliku transpordi arendamine on igati soositud valdkond, kuhu euroraha suunata.

Eesti kaubandus-tööstuskoja Jõhvi esinduse ja Europe Directi Jõhvi teabekeskuse juhataja Margus Ilmjärv märkis, et kiiremad ja mitmekesisemad transpordühendused on ka ettevõttele arendamiseks olulise tähtsusega.

Parem konkurentsivõime

Ilmjärve suurim lootus vastuvõetud arengustrateegia puhul on Ida-Virumaa majanduse mitmekesisemaks muutumine. Sellega oleks ta vähem haavatav maailmamajanduses, eelkõige naftaturul toimuvast.

"Ida-Virumaa Tööstusalade Arenduse töö tulemusena on tulnud piirkonda uued nüüdisaegsed ettevõtted, mis kasutavad uusi tehnoloogiasid ja loovad kvaliteetseid töökohti, kus saab viisakalt palka. Kahtlemata tuleb siin edasi minna. Ka põlevkivisektor ise saab panustada sellesse, et meie ettevõtluspilt oleks mitmekisem, ja seda ta ka teeb," tões Ilmjärv.

Euroopa Komisjon märkis eelmisel nädalal avalikustatud liikmesriikide majandusanalüüsis, et Eesti majanduse konkurentsivõime tervikuna vajab turgutamist. "Viimaste aastate tugev majanduskasv

loob küll head eeldused tegelemaks pikaajaliste väljakutse riigi konkurentsivõime tõstmisel, aga veelgi on vaja suured tööstustootlikkust, mis jääb endiselt alla palgakasvule," seisab Eesti riigiaruan-des.

Euroopa Komisjoni hinnangul on Eesti ettevõtete investeeringud teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni jätkuvalt tagasihoidlikud, mis osaliselt selgitab ka madalat tootlikkuse taset. Tugevam seos Eesti teadustegevuse ja ettevõtlusvaldkondade vahel aitaks kaasa innovatsiooni edendamisele ja majanduskasvule.

Esimest korda anti igale liikmesriigile nende majanduselu puuduste põhjal ka soovitused, kuhu nad peaksid tulevasel, 2021-2027 perioodil neile eraldatavat euroraha suunama.

Eesti peaks suurendama innovatsiooni ettevõtetes, parandama arstiabi kättesaadavust ja vähendama maapiirkondade ebavõrdset olukorda Tallinnaga. Praegu on regionaalsed erinevused Tallinna piirkonna ja ülejäänud Eesti vahel kasvamas. Seda nii sisetulekute taseme kui ka sotsiaalse infrastruktuuri ja avalike teenuste kättesaadavuse poolest.

SIRLE SOMMER-KALDA